

USNESENÍ

(anonymizovaný opis)

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Zuzany Krejsové a soudkyň JUDr. Ireny Paterové a JUDr. Anny Čapkové ve věci žalobce MAX BÖGL & JOSEF KRÝSL, stavební firma, výroba prefabrikátů a kamenolomy Plzeň – Dobřany, kom. spol. se sídlem Sušice, lom Hamr, IČ 49790323, JUDr. Vladislavem Bílkem, advokátem se sídlem Klatovy, Čs. Legií 143/I, proti žalovanému Obec Běšiny, Běšiny 150, IČ 00255211, JUDr. Radomírem Šimáčkem, advokátem se sídlem v Klatovech IV, Vídeňská 9, o zaplacení částky 952.651,50 Kč s příslušenstvím, o odvolání žalobce do rozsudku Okresního soudu v Klatovech čj. 6 C 300/2001-289 ze dne 28.2.2005,

takto:

Rozsudek soudu prvního stupně čj. 6 C 300/2001-289 ze dne 28.2.2005 se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Shora citovaným rozsudkem rozhodl soud prvního stupně o povinnosti žalovaného zaplatit žalobci částku 952.651,50 Kč s příslušenstvím tak, že žaloba se zamítá (bod I. výroku), zavázal žalobce k zaplacení náhrady nákladů řízení v částce 56.080 - Kč k rukám zástupce žalovaného (bod II.), jakož i k náhradě nákladů řízení vzniklých státu ve výši 3.379 Kč (bod III. výroku). V odůvodnění rozsudku uvádí, že mezi účastníky byla uzavřena smlouva o dílo ze dne 23.11.1999, kterou se zhotovitel zavázal pro objednatele provést a dokončit dílo včetně nápravy veškerých vad díla a objednatel se zavázal zaplatit zhotoviteli jako protiplnění za provedení a dokončení díla a nápravu vad smluvní cenu včetně DPH ve výši 531.893,45 EUR; že uzavření smlouvy o dílo předcházelo uzavření smlouvy o spolufinancování projektu v rámci programu přeshraniční spolupráce [anonymizováno]; že předmětem sporu je zaplacení neuhrazené faktury [číslo] v částce 952.651,50 Kč O smlouvě o dílo uvádí, že byla uzavřena podle § 269 odst. 2 obchodního zákoníka, tedy že jde o klasický typ smlouvy o dílo, uzavřený dle obchodního zákoníku s možností smluvních stran uzavřít jinou zákonem nepojmenovanou smlouvu, když smluvní strany se zavázaly plnit pravidla FIDIC. Vystavená faktura vykazuje dle přesvědčení soudu formální vady (soud prvního stupně se ztotožňuje s námitkami žalovaného, že předmětná faktura je nesprávná, neboť je v rozporu se zákonem o dani z přidané hodnoty a splatnost ve faktuře uvedená je v rozporu se smlouvou). V rozsudku dále poukazuje na to, že provedl velmi obsáhlé šetření (výslechy účastníků, výslechy svědků), z něhož je zřejmé, že dílo zhotovitele bylo provázeno značnými problémy. Žalobce porušil smlouvu, když se sám nepodílel na akci nejméně v rozsahu 50%; že na akci pracovali jiní než schválení subdodavatelé; že žalobce opustil staveniště v únoru 2001 a přestal s jakoukoliv činností; že stavba vykazovala vady a nedodělky, které žalobce neodstranil všechny, tyto na svůj náklad odstraňoval žalovaný. Za prokázané soud prvního stupně dále pokládá, že žalovaný písemným podáním ze dne 20.12.2001 vypověděl smlouvu o dílo s 14denní výpovědní lhůtou, když jako výpovědní důvod uvedl: nenastoupení na odstranění chybně provedených prací, uzavření smlouvy s dalším subdodavatelem, čímž došlo k podstatnému porušení smluvních podmínek ve smyslu článku 59.1 Všeobecných podmínek FIDIC. Tyto výpovědní důvody má za prokázané. V odůvodnění svého rozsudku soud prvního stupně dále uvádí, že je prokázané, že žalovaný uzavřel smlouvy o postoupení pohledávky se subdodavatelem v domnění, že se jedná o subdodavatele objednané objednavatelem (zde měl soud prvního stupně zřejmě na mysli zhotovitele coby objednatele – tedy žalobce), ale později se prokázalo, že se jedná o smlouvu, kterou s těmito firmami uzavřela jiná firma než žalobce. Když žalobce odmítl těmto firmám zaplatit, zaplatil žalovaný firmě [anonymizováno], [anonymizováno] a [anonymizováno] [obec] celkem částku

453.698,80 Kč. S ohledem na vypovězení smlouvy, dále s ohledem na odkaz žalovaného na článek 63.3 Všeobecných podmínek FIDIC soud prvního stupně dovozuje, že žalovaný může odečet této částky ve vztahu k zažalovanému nároku uplatňovat. V závěru odůvodnění rozsudku shrnuje, že zamítnutí žaloby je opřeno o přesvědčení soudu, že to byl žalobce, který hrubým způsobem porušil smlouvu uzavřenou mezi účastníky a že to byl žalovaný, který měl zákonné důvody pro odstoupení (zřejmě měl soud na mysli výpověď smlouvy). Bylo prokázáno, že po formální stránce faktura, která je předmětem sporu, vykazuje nedostatky, které jsou v rozporu se zákonem o DPH. Stavba žalobce vykazovala vady a nedodělky včetně záručních vad a žalobce tyto neodstranil v plném rozsahu, takže na jejich odstranění se převážnou mírou podílel žalovaný svými finančními prostředky. Žalovaný uplatnil náklady, které byl nucen vynaložit na odstranění vad a nedodělků, jakož i náklady vzniknuvší mu uhrazením prací subdodavatelům, jako procesní obranu. Tuto částka i po započtení čerpaného zádržného pohledávku žalobce převyšuje. Důvodnost této obrany byla prokázána dokumenty a listinnými důkazy. O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle § 142 odst. 1 a § 148 o.s.ř. a žalobce, jako neúspěšný účastník, byl zavázán k jejich náhradě.

Rozsudek soudu prvního stupně (ve všech jeho výrocích) napadl včasným odvoláním žalobce (nejprve došel soudu fax obsahující blanketové odvolání, jež bylo doplněno stejnopisem faxu; poté k výzvě soudu žalobce své odvolání odůvodnil). Uvádí, že v posuzované věci soud prvního stupně přijal skutkový závěr, že žalobce v podstatě neunesl důkazní břemeno ohledně svého tvrzení, že má právo na úhradu části díla vyúčtované fakturou [číslo]. S tímto rozhodnutím žalobce nesouhlasí, odůvodnění rozsudku považuje za velmi vágní a nepřezkoumatelné. Vytýká soudu prvního stupně, že při odůvodnění rozsudku nerespektoval zásady uvedené v § 157 odst. 2 o.s.ř., když v odůvodnění se výhradně zabývá tvrzeními a důkazy žalovaného, tedy jako kdyby žalobce se řízení nezúčastnil a žádné důkazy nenavrl. V článku III. svého odvolání rekapituluje, jakého období se faktura týkala, jaké byly její přílohy, její splatnost. Dále popisuje, co se dělo na stavbě od počátku roku 2001 do 24.5.2001, kdy účastníci podepsali zápis z projednání závěrečné zprávy a dovolává se toho, že v tomto zápise se žalovaný zavázal uhradit fakturu [číslo] ve lhůtě do 28.5.2001. Ke dni 30.5.2001 uhradil žalovaný jen část z fakturované částky, takže dluh činí 952.651,50 Kč. Námitka započtení částky 453.698,80 Kč učiněná dopisem žalovaného z 30.5.2001 je podle žalobce bez právní relevance, neboť nejde o pohledávku vzájemnou. Nemohla být proto soudem platně akceptována. Žalobce nesouhlasí ani s tím, že by byl býval porušil smluvní podmínky včetně Všeobecných podmínek FIDIC (viz článek IV. odvolání). V tomto směru se dovolává ust. § 538 obchodního zákoníku a má za to, že účast dalšího subdodavatele (společnost BÖGL a KRÝSL – pozemní a podzemní stavitelství, k.s.) nemůže být sama o sobě ani ve spojení s jinými skutkovými okolnostmi důvodem pro neuhrazení žalované částky. Nesprávnost daňových sazeb DPH i případná vadně uvedená lhůta splatnosti na daňovém dokladu (faktuře) nemohou být důvodem pro zamítnutí žaloby, když jak žalobce uvádí v článku V. svého odvolání, se soud prvního stupně opíral jen o tvrzení žalovaného, aniž by uvedl, o jaký konkrétní důkaz své závěry o nesprávnosti daňových sazeb DPH v předmětné faktuře opírá. V závěru svého odvolání žalobce shrnuje (viz článek VIII.), že podstatou sporu bylo, zda žalobci vzniklo právo na zaplacení dílčí faktury [číslo]. Podle žalobce smlouva o dílo ze dne 23.11.1999 problematiku předání a převzetí díla, podmínky zaplacení dílčích faktur, jakož i faktury konečné, neřeší. Nelze vycházet ani z dokumentů, které mají být její součástí. Smluvní vztah je proto třeba posuzovat podle českého obchodního zákoníku. Zde odkazuje žalobce na ust. § 548 odst. 1, § 554 odst. 1, § 324 odst. 1 a 3 obchodního zákoníku. Protože žalovaná částka není ze závěrečného (konečného) vyúčtování díla žalobcem, ale z dílčí faktury za konkrétní části díla, a vyúčtované práce a výkony byly žalobcem provedeny, měla mu být celá žalovaná částka bez dalšího uhrazena. Ač toto právo bylo stvrzeno i starostou obce v zápise o projednání závěrečné zprávy, do dnešního dne je neuhrazená. Pro všechny shora uvedené důvody žalobce navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Na odvolání žalobce reagoval žalovaný a ve svém podání z 2.8.2005 uvádí, že by odvolání žalobce mělo být zamítnuto. Žalobce sice podal včas odvolání, avšak toto nemělo stanovené náležitosti. Vady podání byly žalobcem odstraněny až poté, co uplynula nejen lhůta, kterou si sám stanovil, ale i lhůta, která byla žalobci stanovena soudem. Doplněné odvolání bylo soudem zasláno, aniž předtím žalobce požádal o prodloužení soudem stanovené lhůty. Ve svém obsáhlém vyjádření ze dne 6.2.2006 pak žalovaný vyvrací odvolací důvody žalobce a navrhuje, aby rozhodnutí soudu prvního stupně bylo potvrzeno a aby žalovanému byly přiznány náklady odvolacího řízení.

Odvolací soud napadený rozsudek podle § 212, § 212a o.s.ř. ve znění účinném do 31.3.2005 (dále jen o.s.ř.) přezkoumal včetně řízení, které jeho vydání předcházelo, přihlédl k námitkám odvolatele i k vyjádření protistrany, a aniž musel nařizovat odvolací jednání (viz § 214 odst. 2 písm. d) o.s.ř.), dospěl k závěru, že dosud nejsou podmínky pro potvrzení ani změnu tohoto rozhodnutí.

Z obsahu spisu je zřejmé, že rozsudek soudu prvního stupně byl doručen žalobci dne 27.5.2005. Dne 13.6.2005 (tj. v poslední den v 15denní lhůty) došlo soudu faxem blanketní odvolání žalobce, když dne 14.6.2005 byl soudu doručen jeho stejnopis. Třídenní lhůta soudem prvního stupně stanovená k doplnění odvolání ve výzvě ze dne 11.7.2005 sice nebyla dodržena, tato lhůta je však lhůtou soudcovskou a není proto propadná. Vyřízení odvolání nebrání, byla-li tato lhůta odvolatelem překročena, avšak doplnění bylo provedeno dříve, než odvolací soud o odvolání rozhodl. Odvolání žalobce nelze proto odmítnout.

Odvolací soud však musel přisvědčit odvolateli – žalobci, že rozhodnutí soudu prvního stupně je nepřezkoumatelné. Z odůvodnění napadeného rozsudku je zřejmé, že soud prvního stupně nerespektoval zásady uvedené v § 157 odst. 2 o.s.ř. Soud prvního stupně ve svém odůvodnění zmiňuje, že provedl výslechy svědků, účastnické výslechy, listinné důkazy, odůvodnění však neobsahuje přesný určitý a srozumitelný výklad o tom, které skutečnosti má soud za prokázané a které nikoliv, tedy které skutečnosti byly dokazováním, shodnými tvrzeními účastníků nebo jiným zákonem stanoveným způsobem podle jeho názoru prokázány a které nikoliv; tedy z jakých konkrétních důkazů podle jeho názoru závěr o skutkovém stavu vyplývá. Soud se ve svém odůvodnění omezuje na konstatování, že, „podle jeho přesvědčení je prokázáno“, aniž by uvedl, z kterých konkrétních důkazů tento závěr učinil. Z odůvodnění není rovněž patrné, jak tyto důkazy ve smyslu ust. § 132 - § 135 o.s.ř. hodnotil, když tento výklad musí soud přizpůsobit konkrétním okolnostem každé věci. Odůvodnění postrádá i právní posouzení nároku, tj. výklad o tom, z jakých právních ustanovení soud vycházel, jaká mají účastníci na základě zjištěného skutkového stavu podle aplikované právní normy ve vztahu k předmětu řízení práva a povinnosti a jak proto věc byla rozhodnuta.

Je-li rozhodnutí soudu prvního stupně nepřezkoumatelné, protože tento soud nerespektoval zásady uvedené v ust. § 157 a § 132 o.s.ř., musí odvolací soud takové rozhodnutí zrušit. Jestliže by tak neučinil a přijal rozhodnutí ve věci samé, pak zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (viz SJ 14/ 2001: II). Za této situace odvolacímu soudu nezbylo, než rozsudek soudu prvního stupně podle § 221 odst. 1 písm. c) o.s.ř. zrušit a podle odst. 2 písm. a) téhož ustanovení mu věc vrátit k dalšímu řízení, v němž soud prvního stupně vyhodnotí všechny provedené důkazy ve smyslu ust. § 132 o.s.ř. a své nové rozhodnutí řádně odůvodní podle § 157 odst. 2 o.s.ř.

Přitom se nejprve vypořádá s tím, které všechny dokumenty tvoří smlouvu; o jaký smluvní typ se jedná, zda skutečně o smlouvu o dílo jako smluvní typ upravený v § 536 a násl. obchodního zákoníku či zda se jedná o smlouvu inominátní, která v obchodním zákoníku jako typ smlouvy upravena není (viz § 269 odst. 2 obch.zák.). Jsou-li součástí smlouvy i obchodní podmínky, bude se soud zabývat i poměrem smluvních ujednání k těmto obchodním podmínkám. Soud prvního stupně bude mít též na zřeteli, že obchodní zákoník vychází ze smluvní suverenity účastníků, a proto mají obchodní podmínky, jež jsou součástí smlouvy, přednost před dispositivními ustanoveními obchodního zákoníku.

V případě, že soud dovodí, že se jedná o smlouvu o dílo či inominátní, avšak nejvíce se blíží smlouvě o dílo, pak bude vycházet z toho, že není-li ve smlouvě uvedeno jinak, nárok na zaplacení ceny díla musí být podložen provedením díla, popř. dohodou o placení díla po částech. Z odůvodnění není zřejmé, zda žalobcem uplatněná pohledávka byla soudem posuzována jako nárok na zaplacení sjednaného dílčího plnění či zda se jedná o nedoplatek ceny díla, stejně tak se soud nevypořádal s tím, zda pro zaplacení části díla (prezentované fakturou [číslo] příloženým soupisem prací a dodávek), je v uzavřené smlouvě opora (zde je třeba podotknout, že obchodní zákoník je postaven na koncepci, že poskytování záloh či placení části díla před jeho provedením musí být stranami dohodnuto) a zda smluvní předpoklady byly naplněny. Učiní-li soud při novém projednání závěr, že žalobce se domáhá zaplacení ceny díla či doplatku ceny díla, pak není-li ve smlouvě sjednáno jinak, vzniká tento nárok až provedením díla. Dílo je provedeno, je-li řádně ukončeno a předáno. Za řádně ukončené lze považovat jen takové, které nevykazuje žádné vady či nedodělky. V této souvislosti je třeba poukázat na to, že faktura je jen účetním a daňovým dokladem. Nezakládá nárok na zaplacení díla či jeho části. Její nedostatky, ať již jen tvrzené či i prokázané, nemohou být samy o sobě důvodem pro zamítnutí žaloby.

Závěr o vzniku nároku na zaplacení ceny za provedené dílo platí za předpokladu, že závazek ze smlouvy trvá a že nezanikl. V daném případě žalovaný smlouvu vypověděl. Soud prvního stupně se bude muset vypořádat s tím, zda výpovědní důvody mají oporu ve smlouvě (obchodní zákoník s výpovědí u smlouvy o dílo neuvažuje); zda v době, kdy žalovaný smlouvu vypověděl (dojití výpovědi nebylo v řízení sporné), ještě smlouva trvala či již byla zkonsumována. Dovodí-li soud, že výpověď je platná, bude třeba zkoumat, jak pro tento případ jsou práva a povinnosti obou účastníků ve smlouvě upraveny a zda požadavek na zaplacení plnění daného rozsahem faktury [číslo] je s touto úpravou ve smlouvě slučitelný.

Soud prvního stupně se přezkoumatelným způsobem nevyjádřil ani ve věci procesní obrany žalovaného. Uvádí, že žalovaný jako procesní obranu uplatnil částku 2, 772.647,20 Kč, když jde o náklady, které byl žalovaný nucen vynaložit na odstranění vad a nedodělků, a které vynaložil tím, že uhradil práce, které provedli subdodavatelé [anonymizováno], [anonymizováno], [anonymizováno] [obec]. Jen odkazem na „dokumenty a listinné důkazy“, aniž je konkretizuje a aniž uvádí, jaké skutkové zjištění z těchto důkazů učinil, vyslovuje, že je prokázané, že procesní obrana žalovaného je důvodná a náklady doložené žalovaným převyšují pohledávku, kterou žalobce uplatňuje.

Soud prvního stupně nic neuvádí o tom, jak dospěl k částce, kterou jako důvodnou obranu posoudil; oč opírá, že jde o pohledávky, které v souladu s ust. § 98 o.s.ř. může na svoji obranu uplatňovat žalovaný. Soud prvního stupně sice cituje odkaz žalovaného na článek 63.3 Všeobecných podmínek FIDIC, avšak vlastní závěry o tom, zda smlouva (či sjednané obchodní podmínky) umožňují objednateli domáhat se po zhotoviteli zaplacení nákladů, které vynaložil na odstranění vad a nedodělků, jakož i zaplacení víceprací v důsledku postoupených pohledávek, již nevyložil. Pokud smlouva toto nebude umožňovat, pak obchodní zákoník nedovoluje, aby objednatel bez dohody se zhotovitelem sám odstranil vady díla nebo nechal si tyto vady odstranit třetí osobou a náklady s tím spojené po zhotoviteli z titulu odpovědnosti za vady vymáhal. Stejně tak občanský zákoník (viz § 580 a násl.) vyžaduje k zápočtu pohledávek jejich vzájemnost, tedy lze započítávat jen vzájemné pohledávky dlužníka a věřitele. Z obsahu spisu je zřejmé, že subdodavatelé, kteří žalovanému své pohledávky na zaplacení ceny provedených subdodávek postoupili, nebyli věřiteli žalobce, ale třetí osoby. Mezi žalovaným jako postupníkem a žalobcem není u postoupených pohledávek ze subdodávek vztah věřitele a dlužníka.

S ohledem na shora vyložené je postup odvolacího soudu podle § 221 odst. 1 a 2 o.s.ř. odůvodněn. V novém rozhodnutí pak soud prvního stupně znovu rozhodne ve věci samé, i jakož i o nákladech řízení, včetně nákladů řízení odvolacího (viz § 224 odst. 3 o.s.ř.).

Poučení:

Proti tomuto usnesení nelze podat odvolání a dovolání není přípustné.

Krajský soud v Plzni

dne 28.2.2006

Za správnost vyhotovení:

Helena Mašková

JUDr. Zuzana Krejsová, v.r.

předsedkyně senátu